

Foto: Wesley Overman

Jaarverslag 2025

Voorwoord

Traditiegetrouw is er weer enorm veel gedaan in het afgelopen jaar. 2025 was het Jaar van de Woelmuis, waarin veel aandacht voor deze belangrijke groep zoogdieren is gegeneerd. Een hoogtepunt was het internationale congres *Wolves across Borders*. Dit heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan het bijeenbrengen van kennis over samenleven met wolven.

Dit jaarverslag 2025 is het laatste verslag van de vereniging en stichting in hun huidige vorm. 2025 was immers ook het jaar waarin de Zoogdierverseniging haar beschermingsdoelstelling professionaliseerde door het ALV besluit afgelopen november om de vereniging verder te ontwikkelen tot Zoogdierbescherming Nederland. De Zoogdierstichting, nu nog het bureau van de Zoogdierverseniging, zal zich na verzelfstandiging volledig op onderzoek focussen. Op deze wijze past de vereniging zich aan aan de eisen van de huidige tijd. Onderzoek én bescherming zijn beide hard nodig voor het behoud en herstel van, en duurzaam samenleven met onze wilde zoogdieren. Deze fascinerende en onmisbare schakels in onze natuur verdienen het en hebben het nodig dat wij ons werk nog beter kunnen gaan doen dan we het al deden.

Willem Ligvoet, *voorzitter Zoogdierverseniging*
Piet Bergers, *directeur-bestuurder Zoogdierstichting*

De Zoogdierverseniging en Zoogdierstichting brengen mensen bijeen die kennis verzamelen, ontwikkelen en uitdragen met als doel de bescherming van in Nederland levende, wilde zoogdieren en hun leefgebieden.

De Zoogdierstichting ondersteunt de vereniging en voert daarnaast in opdracht diverse onderzoeks- en advieswerkzaamheden uit met betrekking tot wilde zoogdieren in Nederland.

Dit is het gezamenlijke jaarverslag over 2025.

Inhoud

Pagina 2

Voorwoord

Pagina 4

Jaaroverzicht

Pagina 5

Zoogdieren in het nieuws

Pagina 9

Jaar van de woelmuis

Pagina 11

Wolves Across Borders

Pagina 12

Onderzoek & monitoring

Pagina 15

Bescherming

Pagina 17

Kennisoverdracht

Pagina 20

Werkgroepen

Pagina 22

Organisatie en financiën

Foto Johann Prescher

De Zoogdierverseniging en Zoogdierstichting hebben ten doel zich in te zetten voor de studie en de bescherming van in Nederland levende, wilde zoogdieren en hun leefgebieden en voorts het verrichten van al hetgeen daarmee in de meest ruime zin verband houdt of daarvoor bevorderlijk kan zijn. De Zoogdierstichting heeft ook de doelstelling om de Zoogdierverseniging te steunen.

Beide organisaties hebben de ANBI status, met de bijbehorende rapportageverplichtingen. Daarom wordt per titelpagina in dit jaarverslag weergegeven of de uitgelichte activiteiten zijn uitgevoerd door de vereniging of de stichting.

Jaaroverzicht

2025 in cijfers

2.068
Leden

21.143
Waarnemers

83
Verschillende zoogdiersoorten doorgegeven

26.150
Kilometerhokken met zoogdierwaarnemingen

1.973
Volgers op Instagram

11.187
Volgers op LinkedIn

6.022
Volgers op Facebook

56
Berichten op NatureToday.com

Foto: Eveline van der Laag

29 maart
Zoogdierdag

Foto: Willem Hovinga

9 april
Cursus kleine marterachtigen

Foto: Erik Korsten

23, 24 & 25 mei
Vleermuistuintelling

Foto: Leen de Vries

17 september
Diersporencursus

Foto: Jeanette Cramwinkel

27, 28 & 29 september
Egeltelling

Foto: Johann Prescher

25 oktober
VLEN-dag

28 oktober
Symposium Kenniscentrum Bever

Foto: Annette Konijnendijk

16 december
Uitreiking 'Gouden braakbal'

Overige activiteiten
Bekijk de agenda op zoogdierverseniging.nl

Foto Dick Klees

Zoogdieren in het nieuws

Regelmatig komen zoogdieren in het nieuws en bereiken we via de media veel mensen met onze kennis. Hier een kleine greep uit het overzicht van 2025.

Zoogdieren in het nieuws

De wasbeerhond is nu echt gearriveerd

De oorspronkelijk uit Oost-Azië afkomstige wasbeerhond is in de vorige eeuw in het Europese deel van Rusland ingevoerd voor de pelsdierfokkerij. Vanuit fokkerijen zijn individuen ontsnapt of uitgezet en uiteindelijk verwilderd, waardoor de soort nu in grote delen van Centraal- en Noord-Europa voorkomt. In Nederland is, vrij ongemerkt, een wijdverspreide populatie ontstaan in Noord-Nederland en de Flevopolder.

[Klik hier om het hele bericht te lezen](#) →

Help de egel de zomerhitte door: wat kun jij doen in je tuin?

Steeds vaker krijgen we te maken met tropische temperaturen en lange, droge perioden. Dat is niet alleen zwaar voor mensen, maar ook voor veel wilde dieren – zoals de egel. Wat kun je doen om egels te helpen als de hitte toeslaat?

[Klik hier om het hele bericht te lezen](#) →

Jonge wolven zien, droom of nachtmerrie?

Veel mensen die vaak buiten komen, hopen stiekem een keer een héél bijzonder dier te zien. En naarmate dat moeilijker is, de soort schuwer of zeldzamer, hoe groter de voldoening als het lukt. Naderhand groeit die voldoening, worden de verhalen mooier en straalt de ontmoeting op jou af, wanneer je dat aan anderen kunt vertellen. Helemaal wanneer het een wolf betreft.

[Klik hier om het hele bericht te lezen](#) →

Zoogdieren in het nieuws

Nieuwkomers die blijvertjes (b)lijken

In een tijd dat veel natuur onder druk staat, met het afnemen of verdwijnen van soorten tot gevolg, speelt zich een opvallende ontwikkeling af. Zo zijn er de afgelopen jaren vier soorten bij gekomen, wilde kat, wasbeerhond, wolf en goudjakhals. Wat zijn de overeenkomsten en verschillen tussen deze nieuwkomers?

[Klik hier om het hele bericht te lezen](#) →

Een vleermuis (in huis) gevonden? Dit zijn de tips

Vleermuizen leven een verborgen bestaan. In de avondschemer zie je ze wel eens vliegen maar daar blijft het meestal bij. Meestal, want toch kun je zomaar eens een vleermuis van dichtbij ontmoeten. In huis, op de grond op straat of in de tuin. Wat kun je dan het beste doen?

[Klik hier om het hele bericht te lezen](#) →

Zoogdieren in het nieuws

Foto: Annette Karelis

Zonnepanelen, is er een effect op het klimaat onder het dak?

Op het moment van schrijven, eind februari, ontluiken de eerste krokussen. Het zonnetje laat zich wat vaker zien en de eerste merels roepen het bij het ochtendgloren van de daken. Kortom, de lente is in aantocht! Wie zonnepanelen heeft, ziet de opbrengst weer oplopen. Maar onder dat zonnepanelendak kunnen ook vogels en vleermuizen leven. Wat betekent dat?

[Klik hier om het hele bericht te lezen](#) →

Foto: A. R. Balk

Het verborgen leven van kleine marters

Onze kleinste roofdieren zijn allen marters. Gekenmerkt door een slank, lang lijf met korte poten en een staart die in lengte verschilt. Herkenbaar aan hun sporen met vijf tenen aan de voorvoeten. Zo'n lang lijf maakt dieren erg buigzaam wat goed van pas komt bij het jagen op prooidieren in dichte structuren. De soorten zijn in oplopende grootte, de wezel, de hermelijn en de bunzing.

[Klik hier om het hele bericht te lezen](#) →

Foto: Marjolijn van Adrichem

Kasten voor de mopsvleermuis

In het voorjaar van 2025 werd voor het eerst een mopsvleermuis in een vleermuiskast aangetroffen in de omgeving van Winterswijk. Later deze maand werden nog eens twee mopsvleermuizen gevonden in een kast. In totaal zijn er 75 vleermuiskasten opgehangen volgens een methode die eerder in Duitsland succesvol bleek. De kasten bieden extra verblijfplaatsen en dragen zo bij aan de kwaliteit van het leefgebied.

[Klik hier om het hele bericht te lezen](#) →

2025 was het Jaar van de woelmuis

In Nederland leven vijf soorten woelmuizen. Dit zijn hele algemene soorten, zoals de veldmuis, maar ook de zeer zeldzame noordse woelmuis. De Zoogdiervereniging riep 2025 uit tot het Jaar van de woelmuis om aandacht te vragen voor alle verschillende woelmuissoorten en te laten zien hoe leuk, bijzonder en nuttig deze kleine zoogdieren zijn. We kijken terug op een succesvol jaar.

Braakballen, braakballen en nog meer braakballen!

Woelmuizen vormen een belangrijk onderdeel van het menu van veel soorten roofvogels. Braakbalonderzoek was dan ook een van de belangrijkste thema's in het Jaar van de woelmuis. Een kleine greep uit de verschillende activiteiten:

Recordpoging woelmuizen pluizen

Eén van de grootste acties in het Jaar van de woelmuis was de 'recordpoging woelmuizen pluizen'. Normaal gesproken pluizen vrijwilligers van de Zoogdiervereniging in een jaar zo'n 30.000 woelmuizen uit braakballen. Zou het lukken om in 2025 dit aantal flink te overstijgen? Het antwoord bleek ja, want met een eindstand van ruim 47.000 woelmuizen werd dit doel ruim behaald. In december werd de Gouden Braakbal-trofee uitgereikt aan Jan Alewijn Dijkhuizen. Met ruim 6.000 geplozen woelmuizen werd hij uitgeroepen tot beste pluizer van het jaar.

Opleiden (nieuwe) pluizers

Voor nieuwe (en ervaren) pluizers werden er gedurende het jaar diverse pluisactiviteiten georganiseerd. Dit begon op 24 januari met een pluisactiviteit op de Zuidas. Onder begeleiding van ervaren pluizers werden de braakballen ontleed en de prooiresten op naam gebracht.

Ook is er geluisterd naar de feedback van vrijwilligers en is er gewerkt aan een digitale, interactieve zoekkaart. Deze nieuwe zoekkaart biedt meer informatie en maakt het makkelijker om muizenschedels te determineren.

Braakballen door de CT-scan

In het Jaar van de woelmuis is er in samenwerking met Naturalis en het Radboud UMC een proef gedaan met het maken van CT-scans van braakballen. Per braakbal werd er gekeken of de inhoud op beeld te herkennen is zonder te pluizen. De eerste resultaten zijn positief, maar er is nog wel een lange weg te gaan voordat deze methode ingezet zou kunnen worden voor het NEM Verspreidingsonderzoek Muizen.

Foto Belee de Lente

Primeur: eerste zoogdierlivestream op Belee de Lente!

Al sinds 2007 kunnen we via de Belee de Lente-camera's van Vogelbescherming Nederland smullen van unieke, spectaculaire en soms ontroerende beelden van diverse vogels. Dit jaar voegden we daar een bijzondere nieuwe soort aan toe: de woelmuis! Een zoogdier-cam was bovendien een primeur in de Belee de Lente-geschiedenis.

Foto Eveline van der Jagt

Op zoek naar de ondergrondse woelmuis

Van alle soorten woelmuizen is de ondergrondse woelmuis één van de meest verborgen en onbekende. In augustus werd daarom een vangactie uitgevoerd in Zeeuws-Vlaanderen om op zoek te gaan naar deze soort. Diverse muizendeskundigen kwamen vanuit het hele land naar Zeeland. Dankzij hun gezamenlijke inspanning is de soort weer succesvol waargenomen.

Foto Eveline van der Jagt

Woelmuizendag op Tiengemeten

Alle diverse activiteiten kwamen op 13 september samen op de Woelmuizendag op Tiengemeten. Bezoekers konden mee met de excursies 'muizen vangen' en 'muizenkeutels zoeken' en uiteraard werden er ook op deze dag weer braakballen geplouzen. Daarnaast waren er lezingen over o.a. (de geschiedenis van) woelmuizen op Tiengemeten en onderzoek naar fossiele woelmuizen.

Vrijwilligers, bedankt!

Het Jaar van de woelmuis was niet mogelijk geweest zonder de bijdragen van alle vrijwilligers. Jullie kennis en vooral enthousiasme heeft geleid tot een succesvol jaar vol boeiende activiteiten en met mooie resultaten. Bedankt voor jullie inzet!

Internationaal congres Wolves Across Borders

Van 2 tot 6 juni 2025 werd in Lunteren het tweede internationale Wolves Across Borders-congres gehouden. Meer dan 450 mensen, waaronder vooraanstaande wolvenexperts als Dave Mech, Luigi Boitani, Claudio Sillero, Geraldine Werhahn en Adrian Wydeven kwamen bijeen om van elkaar te leren, elkaar te inspireren en samen te zoeken naar manieren om mensen weer te leren samenleven met wolven. De Zoogdierstichting organiseerde het congres met en dankzij de inzet van vele betrokkenen. Allereerst was er het organiserend comité, dat verder bestond uit het Agentschap Natuur en Bos, de Dierenbescherming, FREE Nature, het Institute for Science in Society, Natuurmonumenten en de Universiteit Groningen. Dat het congres vlekkeloos verliep is ook te danken aan het wetenschappelijk comité, de sponsors en de vele vrijwilligers.

Wolves Across Borders 2025 wilde positief bijdragen aan het leerproces dat onze maatschappij nu doorloopt. Daarom was ook de pers welkom om de verzamelde wolvendeskundigen te spreken. Dat leidde tot verhalen in kranten en tijdschriften, en via internet, radio en televisie. De presentaties worden opgenomen in een speciale uitgave van het wetenschappelijke tijdschrift *Wildlife Biology*. De Zoogdiervereniging publiceerde een themanummer van *Zoogdier* met daarin een zestal Nederlandse en Vlaamse bijdragen aan Wolves Across Borders.

Wat het congres heeft opgeleverd

Over de hele wereld zijn er grote verschillen als het aankomt op hoe een samenleving tegen de wolf aan kijkt, zeker in landen waar wolvenpopulaties na jaren afwezigheid weer zijn teruggekeerd, zoals in Nederland. Uiteindelijk zijn het niet de verschillen, maar juist de overeenkomsten die aan het einde van het congres naar boven kwamen:

- Data verzamelen is een voorwaarde om kennis te verkrijgen;
- Het vangen en zenderen van wolven levert data van onschatbare waarde op;
- Wolven zijn van nature schuw, maar kunnen potentieel gevaarlijk gedrag aanleren;
- Menselijk gedrag is meestal de oorzaak van problematisch gedrag van wolven;
- Beheer van wolvenpopulaties is maatwerk en vereist een doelmatige aanpak.

De impact van het congres zal in de loop van de tijd duidelijk worden. Dat de bescherming van wolvenpopulaties veel meer vraagt dan alleen kennis over wolven, is in elk geval helder.

Zoogdiertichting

Onderzoek & monitoring

Samen met vrijwilligers, leden, werkgroepen en medewerkers monitoren en verzamelen we data, die we omzetten in informatie. Ook faciliteren we onderzoek en voeren projecten uit voor overheden en instanties om kennis te vergaren en te delen.

Onderzoek & monitoring

Vrijwilligers in het Netwerk Ecologische Monitoring

Vrijwilligers zijn de basis voor het Netwerk Ecologische Monitoring dat we voor een groot aantal soorten uitvoeren. In 2025 hebben zich weer vele mensen ingezet om op een gestructureerde manier gegevens over soorten te verzamelen. Voor kennisuitwisseling en omdat het gewoon heel leuk is organiseren we regelmatig vrijwilligersbijeenkomsten. Zo was er voor de vleermuistellers een leerzame bijeenkomst over het analyseren van de opgenomen geluiden met speciale aandacht voor laatvlieger. In februari konden de ottervrijwilligers mee met een mooie kano-excursie op de randmeren op het vier-provincie-punt van Flevoland, Utrecht, Gelderland en Noord-Holland. In het kader van het Jaar van de woelmuis waren er natuurlijk veel bijeenkomsten voor braakballenpluizers in het hele land.

eDNA methodiek vleermuizen

Voordat na-isolatie, renovatie of sloop van een gebouw mag plaatsvinden moet er eerst onderzoek worden gedaan of er geen (verblijfplaatsen van) beschermde dieren aanwezig zijn die door de werkzaamheden kunnen worden getroffen. In de afgelopen jaren is onderzocht of eDNA als opsporingsmethode kan worden gebruikt om vleermuisverblijven aan te tonen. In 2025 heeft de Zoogdierstichting deelgenomen aan klankbordgroepen die twee trajecten beoordeelden. De eerste was het onderzoek naar de afbraak van eDNA in opdracht van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). De tweede was het protocol en toepassingskader ontwikkeld voor eDNA detectie van vleermuizen in gebouwen.

Trendberekeningen VleerMUS

Sinds 2016 rijden vrijwilligers en professionals fietsroutes in de bebouwde kom om de vleermuizen in het stedelijk gebied in beeld te brengen. In 2025 hebben we voor het eerst voor gemeenten waar deze routes voldoende jaren gereden zijn trends berekend die door het CBS zijn gevalideerd. Een grote stap, omdat dit het eerste meetprogramma in Nederland is waarmee inzicht ontstaat in hoe het werkelijk gaat met lokale populaties vleermuizen in het stedelijk gebied. Voor gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger kunnen we inmiddels voor een aantal gemeenten populatietrends berekenen. We verwachten komende jaren voor steeds meer gemeenten voldoende gegevens te hebben om populatietrends te kunnen maken en vooral ook landelijk een beter beeld te krijgen hoe het met de gebouwbewonende soorten gaat.

Onderzoek & monitoring

NEM Konijntellingen

Dit meetprogramma volgt de populatieontwikkeling van konijnen in de Nederlandse kustduinen. Terreinbeheerders tellen jaarlijks konijnen op vaste transecten en de gegevens worden centraal verzameld en geanalyseerd voor landelijke populatietrends. De teldata worden geregeld ingezet buiten het NEM en zijn doelen. Het konijn is de afgelopen decennia sterk achteruitgegaan en speelt een sleutelrol als prooidier en begrazer die het duinlandschap mede vormgeeft. Daarom worden de gegevens gebruikt bij vragen rondom begrazingsbeheer, de onderbouwing van Natura 2000-beheerplannen en herintroductieprojecten. Dat de tijdreeks ver teruggaat (1984) maakt de data extra aantrekkelijk omdat langjarige trends voor weinig zoogdiersoorten beschikbaar zijn. De centrale verwerking zorgt voor consistente, vergelijkbare data die direct inzetbaar zijn voor beheer en beleid.

Hoogwatervluchtplaatsen voor bevers

Wanneer oevers en uiterwaarden overstromen worden bevers gedwongen om nieuwe droge plekken te zoeken, omdat hun holen dan overstromen. De dichtstbijzijnde droge plek is vaak een dijk, voor de waterveiligheid een slechte locatie om te graven. De Zoogdierstichting heeft zich de afgelopen jaren samen met andere organisaties ingezet om drie soorten hoogwatervluchtplaatsen voor bevers te ontwikkelen, zodat bevers veilig kunnen schuilen in tijden van nood zonder de dijk te beschadigen. De eerste vorm is een hoogwatereiland, begroeid met bomen en struiken. De tweede vorm is een aanbouw tegen een dijk, waarbij de dijk zelf veilig is afgeschermd met beverwerend gaas. De laatste optie is een drijvende hoogwatervluchtplaats, die stuwt geen water op en beperkt de doorstroming niet. Op 27 februari 2025 is de eerste drijvende hoogwatervluchtplaats voor bevers geplaatst bij Oijen in Brabant. Op 24 maart legden cameravallen al de eerste bever vast die de constructie van binnen verkende. Nu is het afwachten tot er hoogwater komt en of de bevers dan inderdaad in de drijvende hoogwatervluchtplaats schuilen in plaats van in de dijk graven.

Foto Edwin Giesbers

Zoogdierverseniging

Bescherming

De Zoogdierverseniging mengt zich, gevraagd en ongevraagd, in maatschappelijke discussies. Onze zienswijze is altijd gebaseerd op (eigen) onderzoek. Zo geven we zoogdiersoorten die in de verdrinking dreigen te komen een gefundeerde stem.

Bescherming

Foto Wesley Overman

Inzet voor de eikelmuis loont

In het Limburgse Savelsbos leeft de eikelmuis. Diep tussen de struiken zoekt hij 's nachts naar kevers, miljoenpoten en bramen. In een mosnest in een holle boom gaat hij in winterslaap. De populatie gaat al jarenlang achteruit, de soort is ernstig bedreigd in Nederland. In Europa is het een van de zoogdieren die het hardst achteruit gaat. Maar inzet loont! De samenwerking met eigenaren, terreinbeheerders, Omniverde, gemeente, provincie en Zoogdierverseniging heeft ervoor gezorgd dat er jaarlijks 30.000 struiken worden aangeplant. Ook zijn in het Savelsbos en op de Bemelerberg wat open plekken gekapt waar de struiklaag weer een kans krijgt. Het leefgebied verbetert. GaiaZOO heeft de afgelopen jaren veel ervaring opgedaan met het fokprogramma van eikelmuisen van de Bemelerberg. In 2025 konden ook de eerste eikelmuisen worden geplaatst die uit het fokprogramma Savelsbos kwamen.

Nacht van de Vleermuis

In vele landen in Europa wordt jaarlijks één weekend speciaal aandacht besteed aan vleermuizen. In het laatste weekend van augustus (dat volledig in augustus valt) wordt jaarlijks de Nacht van de Vleermuis georganiseerd. In Nederland wordt het evenement gecoördineerd en gefaciliteerd door Vleermuiswerkgroep Nederland (VLEN) en worden er vleermuisactiviteiten georganiseerd voor jong en oud, verspreid over het land. VLEN werkt hierbij samen met de KNNV, IVN, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, verschillende lokale natuurverenigingen of zoogdierversenigingen en veel vrijwillige excursieleiders. Doordat veel deelnemers tijdens de activiteiten informatie krijgen over vleermuizen en ze met enig geluk ook horen en zien ontstaat er meer draagvlak voor de bescherming van vleermuizen.

Foto Bernadette van Noort

Foto: Lidewij Dijkstra

Zoogdierstichting

Kennisoverdracht

Dankzij (onze) data is het mogelijk om gericht onderzoek te doen naar voorkomen, leefwijze en bedreigingen. De expertise die zo wordt opgebouwd delen we graag met andere belanghebbenden, zoals overheden, adviesbureaus en terreinbeheerders. Bijvoorbeeld d.m.v. cursussen, lezingen en publicaties.

Kennisoverdracht

Diersporencursus

In het najaar van 2025 organiseerden we samen met René Nauta (EXTRA) een Diersporencursus. De meeste zoogdieren laten zich niet vaak zien aan mensen, terwijl ze er wel degelijk zijn! Tijdens twee online bijeenkomsten en twee velddagen leerden deelnemers verschillende sporen te ontdekken en te herkennen. René daagde uit om jezelf vragen te stellen; welke dingen vallen op in dit gebied en wat kan hier gebeurd zijn? Tijdens de velddagen werden bijzondere sporen gevonden, zoals een lang spoor van pootafdrukken van een wolf en kanaaltjes uitgegraven door bevers. De deelnemersgroep bestond uit een mix van professionele ecologen en mensen die vanuit eigen interesse meededen. Deze cursus bood hen een eerste inkijkje in het spoorzoeken die voor velen smaakte naar meer.

Kennisdocument haas

Eind 2025 is het Kennisdocument Haas gepubliceerd. De Zoogdierstichting was een van de partijen die hiervoor informatie en tekstbijdragen heeft aangeleverd. De haas is een beschermde diersoort waarvoor verbodsbepalingen, genoemd in de Omgevingswet, gelden. Het Kennisdocument Haas is een verzameling van alle actuele en relevante kennis over de haas met oog op deze beschermde status. Het kennisdocument geeft eerst een beschrijving van de soort. Vervolgens wordt uitgewerkt welke onderzoeksinspanning nodig is om inzicht te krijgen in de aanwezigheid van hazen in een plangebied, en of er mogelijk verstoring zal optreden. Daarna volgt een overzicht van voorbeelden van maatregelen om verstoring te voorkomen of compenseren. De twee voornaamste doelgroepen van het kennisdocument zijn ecologische adviseurs (wat moet er gedaan worden om hazen niet te verstoren als er een mogelijk vergunningplichtige activiteit gepland is) en bevoegde gezagen (wat moet geborgd worden als vergunning wordt verleend voor versturende activiteiten in hazengebieden).

Kennisoverdracht

Kennisdocument laatvlieger

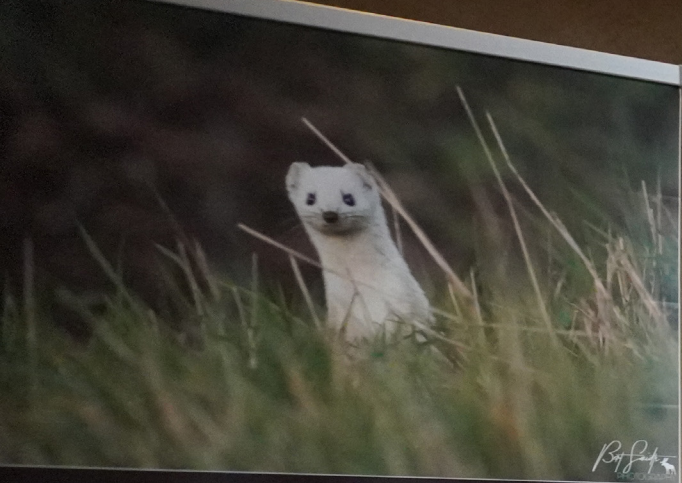
De Zoogdierstichting was betrokken bij het opstellen van het BIJ12-Kennisdocument Laatvlieger. Zo'n kennisdocument is een door experts opgesteld en geactualiseerd naslagwerk over een beschermde diersoort in Nederland. Nadat de eerste versies van de kennisdocumenten (toen nog RVO Soortenstandaards) van de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, rosse vleermuis en watervleermuis tussen 2013 en 2015 zijn opgesteld, duurde het bijna 10 jaar voordat werd gestart aan een kennisdocument voor de laatvlieger. Hiaten in de kennis van de ecologie van verblijfplaatsen van laatvliegers en het ontbreken van bewezen effectieve vervangende verblijfplaatsen waren de belangrijkste redenen voor deze vertraagde start. Door de sterke opkomst van het na-isoleren van spouwmuren en daken – met een groot risico op een negatief effect op daar verblijvende laatvliegers – was de vraag naar een kennisdocument voor deze soort inmiddels zeer groot. De Zoogdierstichting had als taak het aandragen van kennis en illustraties en het reageren op conceptversies van het schrijfteam. Waar bewezen effectieve maatregelen voor verblijfplaatsen ontbraken, werd gekozen voor het omschrijven van een stapsgewijze en toetsbare werkwijze om vanuit de eigenschappen van een aangetroffen verblijfplaats en de ecologie van de laatvlieger tot effectieve maatregelen te komen. Hoewel deze aanpak leidde tot een lijvig document werd dit kennisdocument door veel ecologen ontvangen als “een van de duidelijkere en goed onderbouwde kennisdocumenten voor vleermuizen”.

Vleermuizencursussen

Elk jaar blijkt de vraag naar cursussen over vleermuizen toe te nemen. Een deel van de kennisoverdracht richtte zich op professionals in het werkveld, zoals beleidsmakers en ecologen bij (semi-)overheden en medewerkers van adviesbureaus. Daarnaast zijn er diverse cursussen voor vrijwilligers georganiseerd. Voor de NEM-VTT-vrijwilligers vond eind september een goed bezochte ‘moeilijke geluidendag’ plaats. In drie provincies zijn bijeenkomsten georganiseerd voor NEM-Zoldertellingen vleermuizen en NEM-Wintertellingen vleermuizen.

Foto Johann Prescher

Help mee en
wordt vrijwilliger!

Bescherming

Onderzoek

Zoogdiervereniging
Werkgroepen

Veel leden zijn actief binnen één of meer van de bij de Zoogdiervereniging aangesloten werkgroepen. Werkgroepen waarbinnen leden en vrijwilligers samenwerken aan een gezamenlijk doel. Zij vormen een bron van kennis, innovatie én inspiratie.

Foto Eveline van der Jaet

Werkgroepen

Veldwerkgroep

In augustus van 2025 was er een zomerkamp in Shebenik in Albanië, dit was op dezelfde locatie en in hetzelfde hotel (HASA) als het kamp in 2015. Samenwerking was wederom met de PPNEA, de lokale natuurbeschermingsorganisatie. Er waren 20 deelnemers en in de eerste week waren er nog eens 9 lokale studenten en/of kenners die deelnamen aan het zomerkamp.

[Lees hier het volledige jaarverslag van deze werkgroep](#) →

Natuurlijk Delfland

- Wildcameraonderzoek gedaan: o.a. steenmarter, boommarter, woelmuizen, rat
- Nacht van de vleermuis, een excursie in Delft en één in Westland
- In twee gebieden vleermuizen geïnventariseerd
- Braakballen geplozen, de volgende soorten gevonden: rosse woelmuis, veldmuis, aardmuis, dwergmuis, waterspitsmuis, bosspitsmuis, huisspitsmuis, dwergspitsmuis, bosmuis.

[Lees hier het volledige jaarverslag van deze werkgroep](#) →

Werkgroep Boomarter Nederland

De voorjaarsbijeenkomst vond plaats op 19 april 2025 in het bezoekerscentrum De Kraaienberg in Bergen op Zoom. Scheidend voorzitter Florian opende de vergadering; een opvolger is nog niet gevonden. Het boomarterboek vordert goed, publicatie van het boek wordt verwacht eind 2026 of begin 2027. Tot slot kregen leden een presentatie en rondleiding in natuurgebied de Markiezaat.

[Lees hier het volledige jaarverslag van deze werkgroep](#) →

Werkgroep Kleine Marterachtigen

In 2025 hebben we in drie gebieden met een groep vrijwilligers veldonderzoek gedaan. In de Rosandepolder in Arnhem, in Rijswijk en in Reusel-de-Mierden. De resultaten worden nog geanalyseerd en uitgewerkt in 2026. We hebben op het Symposium biodiversiteit en leefgebieden van de provincie Noord-Brabant een stand gehad. We hebben een webinar gegeven in december. Hiervoor hadden 90 vrijwilligers zich opgegeven.

[Lees hier het volledige jaarverslag van deze werkgroep](#) →

**Kijk voor meer informatie over
(de jaarverslagen van)
de werkgroepen op onze website.**

Werkgroep Langoren

De werkgroep was aanwezig op de Zoogdierdag met een informatiestand. In Amsterdam werd geoefend met warmtebeeldcamera's om hazen en konijnen te onderscheiden; de kwaliteit en juiste instellingen van de camera bleken bepalend. Daarnaast werd er een bezoek gebracht aan de uitgezette konijnen in de Noord-Hollandse duinen. Ook hielpen leden bij het vangen en zenderen van hazen voor onderzoek naar hun gedrag na verplaatsing.

[Lees hier het volledige jaarverslag van deze werkgroep](#) →

Foto: Marloes Leeflang

Organisatie & financiën

Organisatie

Nora Kösters en Hero Prins hebben het verenigingsbestuur verlaten. Hero heeft het voorzitterschap van de vereniging overgedragen aan Willem Ligvoet die tot het bestuur is toegetreden.

Piet Bergers is op 10 december 2024 benoemd tot directeur-bestuurder van de Zoogdierstichting. Het dagelijks bestuur van de stichting, bestaande uit Hero Prins (voorzitter en secretaris) en Pieter van der Kloet (penningmeester) is toen omgevormd tot een Raad van Toezicht. In 2025 is de Raad van Toezicht versterkt met Jelle Reumer (voorzitter), Peter Milders en Liesbeth Kronshorst.

Het ledenaantal is licht gegroeid, tot 2.068 leden per 31 december 2025 (2024: 1.989). Het aantal abonnementen op *Zoogdier* en *Lutra* bedroeg eind 2025 1.030 (2024: 1.046).

Alfred Melissen, Kim Beijering, Marlies Gräwe en Luuk Zwartenkot zijn in dienst getreden. Op 31 december werkten 36 mensen (25,8 FTE) voor de stichting.

Financiën

In 2025 bedragen de baten van de vereniging €200.000 en de lasten €154.000 (afgerond). De vereniging heeft een positief resultaat behaald van €46.000. De omzet 2025 van de stichting is gestegen naar €3,5 miljoen. De stichting heeft 2025 met een positief resultaat afgesloten.

De jaarrekening van de vereniging is na vaststelling door de ALV te vinden op de [ANBI pagina van de Zoogdierverseniging](#). De [ANBI pagina van de Zoogdierstichting](#) bevat de jaarrekening van de stichting.